

vedno bolni? — »Še vedno, — zdaj so pa mama tudi zboleli.«

Ne le usmiljenje, ampak tudi srd se mi vzbudi v srcu. Gost sneg veje zunaj; ubogi stariši morajo res biti v veliki stiski, da v takem vremenu in v takem potu pošljejo dobro uro daleč svojega otroka prosit podpore. Zakaj se pa niso obrnili na gospoda, pri katerem je bolni oče ugnobil svojo delavno moč in zdravje svoje? Gospod prebiva blizu v lepi hiši. »Ah«, mi je rekla nekoč žena, »gospod ne poznajo miloščine.«

Je-li se potem čuditi, da so socialisti na svetu? »Vi ste sol zemlje; če se pa sol spridi, s čim se naj soli? Za nič več ni, nego da se vrže vun in potepta od ljudij.« Tako je rekel naš Odrašenik. Kdo bi pa naj bil zemlji »sol«? Vsi stanovi, ki imajo v rokah in na skrbi izobraževanje, vodstvo in gospodarstvo nižjih stanov. Vendar koliko je spridenega (neslanega) tam, kjer bi imela biti »sol zemlje«. Sol pomeni modrost. Po nauku sv. pisma je začetek modrosti strah božji. Koliko pa se nahaja strahu božjega pri bogataših in velikaših? Sol varuje gnilobe. Kakor pa beli sneg zakriva dosti nesnage, tako se pod mnogotero gosposko obleko in streho nahaja veliko gnilobe in gnusobe. Slab zgled tako imenovanih izobražencev je kriv, da je človeška družba črviva. Sol stori jed okusno. Koliko neslanosti se pa v naših časih govori po državnih in deželnih zborih! Koliko neslanosti se uči po šolah! Koliko neslanosti se tiska po časnikih in leposlovnih listih! Koliko neslanosti se nahaja v slepih narodnih prepirih! Dobra sol ima svojo značilno rezkost. To lastnost imajo pač socialni demokrati. Oni so neumorni, vstrajni, goreči, požrtvovalni za dosego svojih namenov. Priča temu je njihova obširna organizacija, njihovo razširjeno časnikarstvo, njihovi pogostni shodi, njihovi velikodušni darovi za razne društvene potrebe. Zato pa tudi z vedno bolj debelimi črkami pišejo na poslopje človeške družbe one besede: Mane, tokel fares, da izvršijo: Če se pa sol spridi, za nič ni več, nego da se vrže vun in potepta od ljudij!

Zagajski

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Kosar, stolni kanonik.

»V resnici! Fran Kosar bil je podoben stebri, kateri tem trdnjeje stoji, čim več nanj naložiš.« (Nagr. bes. govorili mil. knezoškof lavant.)

Škofijstvo v Mariboru je težko pogrešalo skušenega in odličnega duhovnika, kakoršen je bil Kosar, in zato bile so oči višjega pastirja vedno na njega obrnjene, da ga pri prvi priložnosti dobé nazaj v Maribor. Ko je torej smrt pokosila starašino stolnega kapitola, stolnega prošta dr. L. Vogrina, namignilo se mu je, naj se oglasi za izpražnjen kanonikat stolne cerkve. Prav med tem časom, ko je tekla njegova prošnja za kanonikat, sedel je ranjci od 20. avgusta do 3. septembra 1870 kot poslanec v deželni hiši v Gradcu, in se je torej vlada lahko do konca prepričala, da Kosar ni Bog vé kaki nasilen rovar ali nevaren ščubar, nego da vse njegovo delovanje uravnava katoliško prepričanje, in da njegova narodnost ne hodi krivih in skrivnih potov, nego po ravnem tiru naravne in krščanske pravice, in da je tudi njegova beseda, dasi odločna in mogočna, vendar mirna in spravljiva, oblažena po božjem Duhu, kateri je dihal v njegovem pobožnem srcu, in zato tudi vlada ni ovirala njegove prošnje.

Z najvišjim odlokom dne 4. decembra 1870 usoj se svetli cesar imenovati knez. škof. konzist. svetovalca Frana Kosarja stolnim koratjem lavantinske škofije. Pokojnik ni bil celih šest let v Kozjem, in v tem kratkem času razpodil je njegov čisti značaj vse oblake, ki so se zbirali nad njegovo glavo. Kakor je bil pred par leti tih in žalosten njegov odhod iz Maribora, tako vesel in slovesen je bil njegov uhod, ko se je po božičnih praznikih vračal v Maribor, ter je bil 27. decembra 1870 stolnici svečano umeščen.

Zdaj se je začelo v Mariboru vsestransko njegovo delovanje. V prvi vrsti bil je zopet govornik, ki ni bil pri raznih slovestnostih in družbenih zborih, nego tudi pri narodnih in cerkvenih vprašanjih govoril in je bil skoraj gotovo, da bo Kosar kot pridigar sam stopil na prižnico. Službo za službo so izročali rajni knez in škof Jakob Maksimilijan pokojniku ter mu s tem pokazali svoje zaupanje in naklonjenost. Začetkom leta 1871 bil je imenovan kanonikom pokornikom (penitencijarjem), svetovalcem kn. šk. zakonskega sodišča in predsednikom duhovne sodnije (oficialata) in zagovornikom zakonske vezi. Od l. 1872. prednaša začasno v škofijskem bogoslovnem učilišču cerkveno pravo in je leta 1873. nameščen za rednega profesorja tega predmeta. Radi se spominjamo, kako je vedel najtežavnejša vprašanja razdrobiti in razložiti, da so bila jasna tudi najbornejšim poslušalcem, in jih prepričati o važnosti posameznih pravnih načel.

Profesuro je oskrboval celih deset let proti jako pičli odškodnini in ko ga proti koncu njegovega življenja tolik posel utrudi, odvezali so ga milostivi knez in škof profesure ter so s pristrčno zahvalo pripoznali nič manj njegovo nesebično in požrtvovalno delovanje, kakor tudi njegovo skušeno učenost in modrost.

Gospodarske stvari.

Kompóst.

(Dalje.)

Pa še nekaj, je-li ta račun, kakor sem ga predzadnjič priobčil, dovolj natančen in za vsak slučaj dober? Čisto natančen ni; kajti ni mogoče vselej vse pojedinosti in okoliščine v poštev jemati, tudi niso razmere vselej enake, v glavnih potezah je pa račun le zanesljiv. Privaditi se pa mora človek prav ceniti rastlinsko hrano v posameznih tvarinah, spored razmerja, v katerem jih morejo rastline izkoristiti in pa spored množine, v kateri so v posameznih tvarinah zastopane, kolikor je mogoče to že na oči presoditi. N. pr. v pepelu, če je bolj ali manj čist, tako v roženih opilkih itd. Pri tvarinah, katere ima človek doma, ne pride tolikanj v poštev, če se za par krajcarjev zmoti, pri nakupovanju tvarin naj pa bode bolj previden in naj zahteva jamčenje o množini redilnih snovi.

Ni zadosti, da človek tvarine za kompost samo zbira, temuč mora jih znati rastlinam tudi dostopne, tako rekoč prebavljive napraviti. V tem obstoji ravno velika vrednost mnogega kompostiranja, ker se dajo težje raztopne snovi z rastlinami dobro izkoristiti. Tvarine, ki ne bi nič ali pa le jako po malem koristile, če jih spravimo neposredno v zemljo, da tvarine, ki bi mogle neposredno porabljene celo škodljive biti, take tvarine spremenimo v kompostu v denar, katerega dobimo za večje pridelke. Kmetovalcu, ki kompost pravilja torej ni samo potrebno, da zna tvarino za njega zbirati, redilne snovi v njih popolnoma ohraniti, temuč vedeti mora tudi kake premembe se vršé v kompostu

